

Стари пътувания прѣзъ България.

Съобщава Д-ръ Хр. Кесяковъ.

I. Князь Христофоръ Збараски.

Въ Львовската публична библиотека, която се нарича библиотека на Осолински и която съдържа неизчерпаемо богатство отъ ръкописни материали, намѣрихме, помежду другитѣ, и краткото изложение на едно пътуване до Цариградъ, прѣдприето прѣзъ 1621—1622 г. отъ княза Христофора Збараски, който билъ пратеникъ отъ страна на полския кракъ Сигизмунда III до султанъ Мустафа.

Ръкописътъ носи № 200 и на стр. 271—312 и 363—373 се описва това пратеничество подъ слѣдния насловъ: „Релация за великото пратеничество на прѣсвѣтлия князь Христофоръ Збараски, описано въвъ видъ на дневникъ, а прѣдставено на Н. Величество прѣзъ 1662 г.“ Въ това пжтно описание не срѣщаме никакви интересни свѣдѣния за България; прѣсвѣтлиятъ князь говори само, че пристигналъ е въ Цариградъ, за да свърже миръ съ турцитѣ, като не споменува дори и пжтя, по който е пристигналъ въ турската столица. Обаче отъ други извори, които се отнасятъ до сжщото това пратеничество, и за които ще говоримъ по-долу, ние се научаваме, че князь Христофоръ Збараски е минжалъ по пжтя, по който прѣди и послѣ него сж прѣминували многобройни пратеници на полскитѣ кракле въ Цариградъ, а имптно прѣзъ прохода Надиръ-Дервентъ, който съединява Провадия съ Айтось.

Пратеникътъ описва само очарованието, което му направила султановата столица, както и гостуванъето си у везира и у разни паши. Къмъ свършъка на описанието му се срѣщатъ и многобройни писма отъ разни турски паши и отъ полския кракъ, за насъ съвсѣмъ безинтересни.

Свѣдѣния за сжщото това пътуване на княза Збараски ние наидохме въ сжщата библиотека въ единъ другъ ръкописъ, писанъ въ 17 вѣкъ, който е забѣлженъ подъ № 226, на стр. 522—554, и носи слѣдното заглавие: „За управлението на Турската държава, релация отъ прѣсвѣтлия князь Збараски, пратеникъ прѣзъ господнията 1622 г.“ Тукъ се говори обширно за военнитѣ сили на Турската държава, за яничаритѣ и за спахитѣ, които се наричатъ *ordines militiae*, и изобщо за вътрѣшното положение на Турция.